

بسمه تعالی

سامت برگزینی: ۹ صبح نمره: ۱۴ سمت پانجمی: ۹۰ دقیقه

امتحانات متمرکز تکمیلی نیمسال دوم ۱۴۰۲-۱۴۰۳

رشته های تفهیر، تاریخ، فلسفه، کلام، مهدویت، امامت، اخلاق، مدرسی، تربیت دینی

مهر مدرسه

شماره یا نام مصحح اول	نمره بر عدد	نمره بر حروف
شماره یا نام مصحح دوم	نمره بر عدد	نمره بر حروف

کد امتحان:	۳۴۰۳۲/۰۷
تاریخ آزمون:	۱۴۰۳/۰۳/۲۱
عنوان:	اصول فقه ۴
کتاب:	اصول الفقه مرحوم مظفر (ره)
محدوده:	از ابتدای الباب الخامس حجیه الظاهر تا پایان بحث تعادل و تراجیح
حذفیات:	مباحث: الشهرة، السیره، القیاس

نام و نام خانوادگی: نام پدر: کد طلسمی: مدرسه علمیه: شهرستان: استان:

۱- بناء العقلاء ليس حجة إذا كان مانع من كون الشارع متحد المسلك معهم و من هذا الباب بناء العقلاء في حجة ص ۴۹۱

اصول فقه مظفر انتشارات بوستان کتاب- چاپ پانزدهم

۰/۵

(أ) خبر الواحد

(ب) قول اللغوی

(ج) الشهرة

(د) الظاهر

۰/۵

۲- کدام مورد از شروط تعارض نیست؟ ص ۵۴۵

(أ) یکی از دو دلیل قطعی نباشد

(ب) ظن فعلی شرط حجیت هر دو باشد

(ج) هر دو دلیل با هم قطعی نباشند

(د) مدلول ها متنافی باشند

۰/۵

۳- الذي يدل على الإخراج على وجه لا يبقى ظهور ذاتي للعموم في الشمول هو ... ص ۵۵۵

(أ) الدليل الحاكم

(ب) الدليل الوارد

(ج) التخصيص

(د) التخصص

۰/۵

۴- دليل حاكم، مقدم بر محكوم است چون ص ۵۵۵

(أ) سند آن ترجیح دارد

(ب) باعث عدم حجیت دلیل محكوم است

(ج) مخصص دلیل محكوم است

(د) موجب عدم ظهور دلیل محكوم در شمول و عموم است

۰/۵

۵- گزینه صحیح نسبت به تقیید بناء عقلاء در حجیت ظهور به عدم ظن بخلاف کدام است؟ ص ۴۹۷

(أ) لا يعتبر عدم الظن بالخلاف إلا أن يحصل الظن من أمر يصح في نظر العقلاء الاعتماد عليه في التفهيم و لو فرض عدم اعتبار ذلك الأمر عند

الشارع

(ب) لا يعتبر الظن بالخلاف سواء حصل الظن من أمر يعتمد عليه في التفهيم أم لا و سواء يعتبر ذلك الأمر عند الشارع أم لا

(ج) لا يعتبر الظن بالخلاف إلا أن يحصل الظن من أمر يصح في نظر العقلاء الاعتماد عليه في التفهيم و اعتبر ذلك الأمر عند الشارع بالنص الخاص

دون ما لا يمضيه

(د) يعتبر عدم الظن بالخلاف سواء حصل الظن من منشاء صحيح عقلائي أم لا يحصل

(أ) تخییر است

(ب) اخذ به خبر موافق با احتیاط است

(ج) توقف است

(د) تساقط است

۷- دلیل بناء عقلاء در حجیت قول لغوی را به همراه اشکال آن توضیح دهید. ص ۴۹۰

پاسخ: دلیل: سیره عقلاً این است که به معتمدین از اهل خبره مراجعه می‌کنند؛ مانند امور پزشکی و یکی از اهل خبره علمای لغت هستند؛ وجود قطعی چنین سیره‌ای به ضمیمه عدم ردع و منع شارع موافقت و رضایت شارع به اخذ چنین سیره‌ای را اثبات می‌کند و دلیل بر حجیت قول لغوی است. نکته: مصنف به این سؤال سه پاسخ داده است در صورتی که طلبه دو پاسخ دیگر را ذکر کند، قابل قبول است
اشکال مصنف: عدم ردع زمانی کاشف از موافقت شارع است که مانعی از متحد المسلك بودن شارع با بنای عقلاً وجود نداشته باشد که در رجوع به اهل خبره چون شارع محتاج اهل خبره نیست، چنین اتحاد مسلکی وجود ندارد.

۸- منظور از اشتراط ظن فعلی به وفاق در حجیت ظواهر چیست؟ نظر مرحوم مظفر در باره این شرط چیست؟

پاسخ ص ۴۹۵: برخی گفته‌اند در صورتی ظاهر کلام متکلم حجت است که ظن فعلی به مراد متکلم حاصل شود وگرنه ظهوری نخواهد بود و کلام مجمل می‌شود؛ پس وجود ظن فعلی به موافقت متکلم مقوم ظهور ظاهر است.
نظر مرحوم مظفر: ۱. ظهور صفت قائم به لفظ است و آن عبارت است از این که لفظ به گونه‌ای باشد که کاشف از مراد متکلم باشد؛ در حالی که ظن بما هو ظن به وفاق، صفت قائم به نفس سامع است و ربطی به لفظ ندارد تا مقوم ظهور آن باشد.
۲. مدرک حجیت ظواهر بنای عقلاست و همین بناء در اصل ظهور و خصوصیات آن متبع است و در بنای عقلاً چنین اشتراطی وجود ندارد و به همین دلیل است که ظواهر از باب ظن نوعی معتبر و حجت هستند.

۹- «الورود كالتخصص في النتيجة لكن في الورد يخرج الشيء من الموضوع بنفس التعبد من الشارع بلا خروج تكوینی، فيكون

الدليل الدال على التعبد وارداً على الدليل المثبت لحكم موضوعه، مثاله ورود دليل الأمانة على دليل قاعدة التخییر». ص ۵۵۶

الف) مقصود از عبارت «الورود كالتخصص في النتيجة» چیست؟

پاسخ: ورود با تخصص در نتیجه متحد هستند؛ یعنی هریک از تخصص و ورود خروج موضوعی هستند، با این تفاوت که در باب تخصص خروج، خروج بالتکوین است و منشأ تشریحی و تعبدی ندارد مثل جهال که تخصصاً از علما خارج هستند، ولی در باب ورود، خروج منشأ تعبدی دارد، یعنی اگر شارع مقدس ما را به عمل طبق اماره متعبد نمی‌ساخت ما بالوجدان حکم به خروج نمی‌کردیم، ولی در سایه تعبد شارع حکم به خروج وجدانی می‌کنیم؛ اصل الخروج وجدانی است، ولی منشأ الخروج تعبدی است

ب) چگونگی ورود دلیل اماره بر قاعده تخییر را توضیح دهید.

ب) موضوع تخییر عقلی عبارت است از حیرت و سرگردانی در دوران بین المحذورین؛ به عنوان مثال: امر دایر است میان وجوب دفن میت کافر با حرمت آن و مکلف مردد است که جانب فعل را انتخاب کند یا جانب ترک را؛ حال اگر خبر ثقة‌ای قیام کرد مبنی بر اینکه دفن میت کافر واجب است این خبر موضوع آن اصل را نابود می‌کند و یک طرف را ترجیح می‌دهد و در نتیجه تحجیر از بین می‌رود. پس دلیل اماره بر دلیل اصل تخییر عقلی وارد است و موضوع آن را می‌برد.

۱۰- تفاوت تعارض و تراحم را ضمن مثال توضیح دهید. ص ۵۴۸

پاسخ: تعارض در صورتی است که دلالت التزامی هرکدام با دلالت مطابقی دلیل دیگر تنافی داشته باشد و آن را تکذیب کند؛ مانند اکرم العلماء ولا تکرم الفساق.

اگر چنین دلالت التزامی برای دلیلی تعارض نباشد، رابطه تراحم خواهند داشت و در مقام امتثال با یکدیگر تصادم می‌کنند که در مقام عمل باید یکی را بر دیگری ترجیح داد؛ مانند «أنتذ الغریق» در مورد دو نفر که در دریا دارند غرق می‌شوند و امکان نجات هر دو نیست.

۱۱- شرایط تحقق موافقت شارع با بنای عقلا را توضیح دهید. ص ۴۹۱

پاسخ: موافقت شارع تنها در صورت تحقق یکی از شرایط زیر بدست می‌آید:

(أ) مانعی از هم روش بودن شارع با عقلا در بنا و سیره ایشان وجود نداشته باشد.

(ب) اگر برای هم روش بودن شارع با عقلا مانعی وجود داشته باشد، ناگزیر باید برای ما جریان سیره عملی حتی در امور شرعی در جایی که امام آن را می‌بیند و می‌شنود، ثابت شده باشد. پس اگر در این هنگام معنی از وی ثابت نشده باشد سکوت وی به مثابه تقریر مسلک عقلا خواهد بود.

(ج) اگر دو شرط پیشین منتفی باشد، در این صورت ناگزیر باید دلیل خاص قطعی بر خشنودی و امضای شارع نسبت به سیره عملی عقلا وجود داشته باشد.